

Sledujte plyn, abyste pochopili válku mezi Izraelem a Hamásem

- CZ24 News | 10. listopadu 2023

IZRAEL/GAZA: Sledujte plyn, abyste pochopili jeden z geostrategických důvodů války mezi Hamásem a Izraelem. Je to stále stejný příběh, války se vedou z důvodů národní bezpečnosti a pro peníze. Plyn je základním zdrojem pro ekonomiky budoucnosti. Naproti Pásmu Gazy se nachází obrovský poklad, který by mohl přinést elektřinu a bohatství do Pásmu a zbytku Palestiny a emancipovat zemi od mezinárodní humanitární pomoci. Naleziště se nazývá Gaza Marine a nachází se přibližně 36 kilometrů od palestinského pobřeží v hloubce 610 metrů. Podle odhadů by obsahovalo 1 000 miliard metrů krychlových plynu a zajistilo by příjmy ve výši 4,5 miliardy dolarů, stabilní zdroj dodávek energie pro domácnosti, odsolovací zařízení a pro rozvoj zemědělství. Tento poklad, objevený téměř před čtvrtstoletím, opozice v Tel Avivu nikdy nevyužila. Nový konflikt, který v Pásmu vypukl, přišel právě ve chvíli, kdy se zdálo, že Izrael a palestinská samospráva za zprostředkování Egypta našly dohodu o zahájení prací na ložisku.

Plynové pole bylo objeveno v roce 1999 společností British Gas. Rozvoj mořského pole v Gaze je potenciálně hlavním pilířem energetické bezpečnosti Palestiny, který přispěje k soběstačnosti ve výrobě energie tím, že sníží závislost na dovážených zdrojích energie. Náklady na rozvoj mořského pole v Gaze se odhadují na 1 miliardu dolarů. Podle rozhodnutí Rady ministrů Palestiny se práva na rozvoj skládají z aliance mezi Palestinským investičním fondem a společností Consolidated Contractors Company (CCC), a to každá ve výši 27,5 % podle práv, která jim byla udělena stávající licenční dohodou.

Zbývajících 45 % bude přiděleno mezinárodní rozvojové společnosti, která podléhá schválení palestinskou radou ministrů. V roce 2021 podepsaly strany zapojené do plynového pole v Gaze, Palestinský investiční fond, Egyptská plynárenská holdingová společnost (EGAS) a Konsolidovaná dodavatelská společnost „Memorandum o porozumění o spolupráci při rozvoji plynového pole v Gaze a nezbytné infrastruktury, jehož účelem je uspokojit potřeby Palestiny v oblasti zemního plynu, posílit spolupráci mezi oběma státy a vyvázet část plynu do Egypta. Mezi oběma stranami probíhají rozhovory s cílem dosáhnout dohody o rozvoji pole, které bude mít významný dopad na energetický sektor v Palestině.“

Pokud jde právě o hospodaření s plynem, Hamás v posledních letech kritizoval „monopol“ palestinské samosprávy na rozhodování v Palestině. Mluvčí Hamásu na Twitteru uvedl, že „je ostudné, že představitelé Palestinské samosprávy a Fatahu v Ramalláhu prodávají palestinskému lidu iluzi o řízení státu“. Dodal, že Palestinská samospráva nedokázala realizovat žádné národní aspirace palestinského lidu.

Mořské pole v Gaze bylo vždy předmětem politických ambicí a mediální kampaně nepřinesly nic konkrétního. Bylo září 2000, když tehdejší vůdce Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) Jásir Arafat vystoupil v televizi, aby oznámil objev zemního plynu u pobřeží Gazy. Rok předtím Arafat podepsal smlouvu s britskou společností British Gas o provádění průzkumu ve vodách, které Palestině připadly podle dohod z Osla II z roku 1995. Pro vůdce OOP byl tento objev „darem od Boha“ pro palestinský lid na několik generací dopředu. „Poskytne to pevný základ pro naši ekonomiku, pro vytvoření nezávislého státu s hlavním městem svatým Jeruzalémem,“ prohlásil při nalodění na rybářskou loď.

Nadšení netrvalo dlouho: nejprve vypukla druhá intifáda a poté nástup Hamásu dodal sílu izraelskému odporu, který účinně zablokoval jakýkoli projekt využití mořského pásma Gazy. Tel Aviv chce mít podíl na vytěženém plynu: pro Izrael, který nemá dostatek vlastních zdrojů, je to také otázka bezpečnosti dodávek energie. Převzetí moci v Gaze Hamásem v roce 2007 situaci ještě zhoršilo. „Zlomovým bodem byla izraelská vojenská operace v Gaze v prosinci 2008 – napsal Mahmoud Elkhafif, koordinátor pro Palestinu agentury Unctad při OSN – Po této operaci byla palestinská ložiska zemního plynu fakticky předána pod izraelskou kontrolu bez ohledu na mezinárodní právo. Otázka svrchovanosti nad plynovými poli v Gaze je zásadní. Z právního hlediska patří zásoby plynu okupovaným palestinským územím.“

Skutečný problém spočívá v tom, že palestinská vláda nikdy neměla možnost toto právo proměnit v konkrétní dílo. K vybudování závodů schopných využívat toto plynové pole jsou zapotřebí schopnosti společností, jako je British Gas, která se později spojila s gigantom Shell. Britové, kteří v určitém okamžiku začali vyjednávat přímo s Izraelem a obešli tak palestinskou samosprávu, však nejsou schopni najít dohodu. Navíc Tel Aviv nyní zjistil, že je na plyn bohatší, než se domníval: ještě v moři nachází dvě gigantická ložiska, nejprve Tamar a pak Leviatan, která mu umožňují vyřešit věčnou energetickou krizi a dokonce se stát exportní zemí. V Tel Avivu bude trvat 4 roky, než v roce 2013 spustí těžbu Tamaru, zatímco v roce 2019 se začne těžit i Leviatan. Rekordní časy, zejména ve srovnání s těmi, které byly dosaženy v případě Marine v Gaze.

V roce 2018 však společnost Shell od projektu upustila. Na jeho místo vedle palestinského státního investičního fondu přichází společnost Consolidated Contractors Company, kterou založil palestinský křesťan Said Khoury. Druhá polovina koláče námořních práv v Gaze zůstává palestinskému státnímu investičnímu fondu. Změna vlastníka však nevede k ukončení patové situace.

V roce 2019 vydala OSN zprávu s jednoznačným názvem: „Ekonomické náklady izraelské okupace pro palestinský lid: nerealizovaný potenciál ropy a plynu“. Podle výpočtů OSN má naleziště hodnotu 4,5 miliardy dolarů v příjmech za dvacet let. Částka, která by Západnímu břehu Jordánu a Gaze umožnila nejen emancipovat se od Izraele a vyrábět si vlastní elektrinu (Palestinská samospráva platí Tel Avivu každoročně energetický „účet“ ve výši zhruba 22 milionů dolarů), ale také snížit, a to nikoliv nepatrně, závislost na mezinárodní pomoci pro své hospodářství a pro obnovu pásma.

Nyní se situace zkomplikovala i pro Izrael. V důsledku války musel Izrael pozastavit činnost na ložisku plynu Tamar ve Středozemním moři: nachází se asi dvacet kilometrů od pobřeží Ašdodu, města ležícího na jižním pobřeží Izraele. Těžební plošina je zranitelná, protože je v dosahu všech raket vypálených z pásma Gazy.

Tamar je důležitým nalezištěm zejména pro izraelskou poptávku po energii, ale část jeho produkce se vyváží do Egypta a Jordánska. Ten zase část izraelského plynu prodávaného Egyptu vyváží do Evropy ve formě zkapalněného plynu (LNG) z terminálů Damietta a Idku: závod v Damiettě je spoluzřízen italskou společností Eni.

Loni 10. října Chevron – americká ropná společnost, která spravuje lokalitu Tamar – pozastavil vývoz izraelského plynu do Egypta a Jordánska prostřednictvím podmořského plynovodu East Mediterranean Gas (EMG).

EMG je hlavní spojovací infrastrukturou mezi Egyptem a nalezištěm Leviathan: jedná se o největší izraelské plynové pole, které se rovněž nachází v tamních vodách a které rovněž spravuje společnost Chevron. Toky procházející EMG byly převedeny do jiného plynovodu, Arabského plynovodu, který vede do Jordánska a Egypta.

Na konci října však Egypt oznámil, že dovoz plynu z Izraele je nulový, pravděpodobně – jak napsala agentura Bloomberg – kvůli uzavření pole Tamar. Dá se očekávat, že Evropská unie bude dostávat méně LNG z Egypta, který se již nyní potýká s problémy při uspokojování své poptávky po elektřině.

Útok Hamásu zkomplikoval Izraelcům těžbu a vývoz plynu, a tedy i plány na jeho přeměnu v energetický uzel pro evropský trh.

AUTOR: Piero Messina

[ZDROJ](#)

Překlad: zvedavec.news